

SUOSITUKSET

NEUVOSTON SUOSITUS (EU) 2022/107,

annettu 25 päivänä tammikuuta 2022,

koordinoidusta lähestymistavasta turvallisen vapaan liikkuvuuden helpottamiseksi covid-19-pandemian aikana ja suosituksen (EU) 2020/1475 korvaamisesta

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 21 artiklan 2 kohdan, 168 artiklan 6 kohdan ja 292 artiklan ensimmäisen ja toisen virkkeen,

ottaa huomioon Euroopan komission ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Unionin kansalaisuus antaa jokaiselle unionin kansalaiselle oikeuden vapaaseen liikkuvuuteen.
- (2) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimus) 21 artiklan 1 kohdan mukaan jokaisella unionin kansalaisella on oikeus vapaasti liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella, jollei perussopimuksissa määrätystä ja niiden soveltamisesta annetuissa säännöksissä säädetystä rajoituksista ja ehdoista muuta johdu. Kyseinen oikeus pannaan täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2004/38/EY⁽¹⁾. Myös Euroopan unionin perusoikeuskirjan (perusoikeuskirja) 45 artiklassa määrätään liikkumis- ja oleskeluvapaudesta. Koska unionin toiminta katsotaan tarpeelliseksi SEUT-sopimuksen 21 artiklassa vahvistetun tavoitteen saavuttamiseksi eikä perussopimuksissa muutoin ole määräyksiä tarvittavista valtuuksista, neuvosto voi hyväksyä säännöksiä, joilla helpotetaan liikkumis- ja oleskeluvapautta koskevien oikeuksien käyttämistä.
- (3) SEUT-sopimuksen 168 artiklan 1 kohdan mukaisesti kaikkien unionin politiikkojen ja toimintojen määrittelyssä ja toteutuksessa on varmistettava ihmisten terveyden suojelun korkea taso.
- (4) Maailman terveysjärjestön (WHO) pääjohtaja julisti 30 päivänä tammikuuta 2020, että koronavirustauti 2019:ää (covid-19) aiheuttavan uuden koronaviruksen maailmanlaajuinen leviäminen on kansainvälinen kansanterveysuhka. WHO arvioi 11 päivänä maaliskuuta 2020, että covid-19 voidaan määritellä pandemiaksi.
- (5) Jäsenvaltiot ovat toteuttaneet viruksen leviämisen rajoittamiseksi erilaisia toimenpiteitä, joista osa on vaikuttanut unionin kansalaisten oikeuteen liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella. Näitä ovat muun muassa maahanpääsyä koskevat rajoitukset tai vaatimukset, joiden mukaan vapaata liikkuvuutta koskevia oikeuksia käyttävien, rajatylittävien matkustajien on käytävä testissä SARS-CoV-2-infektion varalta.
- (6) Koska covid-19-pandemia on aiheuttanut ennennäkemättömän terveysuhkan, kansanterveyden suojelusta on tullut sekä EU:n että sen jäsenvaltioiden ensisijainen tavoite. Jäsenmaat voivat kansanterveyden suojelun perusteella toteuttaa toimenpiteitä, joilla rajoitetaan henkilöiden vapaata liikkumista unionissa. SEUT-sopimuksen 168 artiklan 7 kohdan mukaan kansallisten terveyspolitiikkojen sekä terveyspalvelujen ja sairaanhoidon järjestäminen ja

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/38/EY, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta (EUVL L 158, 30.4.2004, s. 77).

tarjoaminen ovat jäsenvaltioiden vastuulla, minkä vuoksi ne voivat vaihdella jäsenvaltiosta toiseen. Vaikka jäsenvaltioilla on toimivalta päättää asianmukaisimmista toimenpiteistä kansanterveyden suojelemiseksi, on aiheellista varmistaa tällaisten toimenpiteiden koordinointi, jotta voidaan turvata vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden käyttö ja torjua covid-19:n kaltaisia vakavia rajatylittäviä terveysuhkia.

- (7) Jäsenvaltioiden olisi vapaata liikkuvuutta koskevia rajoituksia hyväksyessään ja soveltaessaan noudatettava unionin oikeuden periaatteita, erityisesti suhteellisuus- ja syrjimättömyysperiaatteita. Tämän suosituksen tarkoituksena on helpottaa näiden periaatteiden koordinoitua soveltamista covid-19-pandemian aiheuttamassa poikkeuksellisessa tilanteessa.
- (8) Tällä alalla käyttöön otettavat yksipuoliset rajoitukset voivat aiheuttaa merkittäviä häiriöitä, kun yrityksiin ja kansalaisiin kohdistuu monenlaisia toisistaan poikkeavia ja nopeasti muuttuvia toimenpiteitä. Tämä on erityisen haitallista tilanteessa, jossa virus on jo vaikuttanut merkittävästi unionin talouteen.
- (9) Koordinoidun lähestymistavan tarkoituksena on pyrkiä estämään sisärajarakastusten palauttaminen. Rajojen sulkeminen tai yleiset matkustuskiellot sekä lentojen tai maa- ja laivaliikenteen keskeyttäminen eivät ole perusteltuja, koska kohdennettumilla ja koordinoituilla toimenpiteillä, kuten koronatodistuksilla ja testaamisella, on riittävä vaikutus ja ne aiheuttavat vähemmän häiriöitä. Ns. vihreiden kaistojen⁽²⁾ järjestelmän avulla olisi pidettävä kuljetukset käynnissä erityisesti tavaroiden ja palvelujen vapaan liikkuvuuden varmistamiseksi, jotta vältetään toimitusketjujen häiriöt.
- (10) Jäsenvaltioiden välisen koordinoinnin lisäämiseksi neuvosto antoi 13 päivänä lokakuuta 2020 suosituksen (EU) 2020/1475⁽³⁾. Kyseisessä suosituksessa vahvistettu koordinoitu lähestymistapa koski seuraavia keskeisiä seikkoja: yhteisten perusteiden ja raja-arvojen soveltaminen, kun päätetään vapaata liikkuvuutta koskevien rajoitusten käyttöönotosta, yhteisesti sovittuihin värikoodeihin perustuvan kartan laatiminen covid-19-tartuntariskistä ja koordinoitu lähestymistapa mahdollisiin toimenpiteisiin, joita voidaan tarvittaessa soveltaa alueiden välillä liikkuviin henkilöihin sen mukaan, millainen tartuntariski kyseisillä alueilla on. Neuvosto antoi 1 päivänä helmikuuta 2021 suosituksen (EU) 2020/1475 muuttamista koskevan suosituksen (EU) 2021/119⁽⁴⁾, koska koko unionissa havaittiin erittäin suuri määrä yhteisötartuntoja, mikä voi liittyä huolta aiheuttavien uusien SARS-CoV-2-muunnosten suurempaan tartuttavuuteen.
- (11) Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät 14 päivänä kesäkuuta 2021 asetuksen (EU) 2021/953⁽⁵⁾ kehyksestä covid-19-tautiin liittyvien yhteentoimivien rokotusta, testausta ja taudista parantumista koskevien todistusten (EU:n digitaalinen koronatodistus) myöntämiseksi, todentamiseksi ja hyväksymiseksi helpottamaan vapaata liikkuvuutta covid-19-pandemian aikana. Kehys perustettiin helpottamaan EU:n digitaalisen koronatodistuksen haltijoiden vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden käyttämistä covid-19-pandemian aikana. Tällä asetuksella myös osaltaan helpotetaan vapaata liikkuvuutta koskevien jäsenvaltioiden rajoitusten vähittäistä purkamista koordinoitulla tavalla. Rajoitukset otettiin käyttöön unionin oikeuden vaatimuksia noudattaen SARS-CoV-2:n leviämisen rajoittamiseksi.
- (12) Asetusta (EU) 2021/953 alettiin soveltaa 1 päivänä heinäkuuta 2021. Kyseisen päivämäärän jälkeen jossakin jäsenvaltiossa rokotetuilla, testatuilla tai parantuneilla henkilöillä on oikeus saada EU:n digitaalinen koronatodistus. EU:n digitaalista koronatodistusta koskevan kehyksen hyödyntämiseksi parhaalla mahdollisella tavalla neuvosto hyväksyi 14 päivänä kesäkuuta 2021 suosituksen (EU) 2020/1475 muuttamista koskevan suosituksen (EU) 2021/961⁽⁶⁾.

⁽²⁾ Komission tiedonanto ”liikenteen vihreiden kaistojen päivittämisestä talouden pitämiseksi käynnissä covid-19-pandemian kiihtyessä uudelleen” (COM(2020) 685 final).

⁽³⁾ Neuvoston suositus (EU) 2020/1475, annettu 13 päivänä lokakuuta 2020, koordinoitua lähestymistavasta vapaan liikkuvuuden rajoittamiseen covid-19-pandemian johdosta (EUVL L 337, 14.10.2020, s. 3).

⁽⁴⁾ Neuvoston suositus (EU) 2021/119, annettu 1 päivänä helmikuuta 2021, koordinoitua lähestymistavasta vapaan liikkuvuuden rajoittamiseen covid-19-pandemian johdosta annetun suosituksen (EU) 2020/1475 muuttamisesta (EUVL L 36 I, 2.2.2021, s. 1).

⁽⁵⁾ EUVL L 211, 15.6.2021, s. 1.

⁽⁶⁾ Neuvoston suositus (EU) 2021/961, annettu 14 päivänä kesäkuuta 2021, koordinoitua lähestymistavasta vapaan liikkuvuuden rajoittamiseen covid-19-pandemian johdosta annetun suosituksen (EU) 2020/1475 muuttamisesta (EUVL L 213 I, 16.6.2021, s. 1).

- (13) Kesäkuun 2021 jälkeen tilanne on kehittynyt kahdella rintamalla, ja se vaikuttaa vapaaseen liikkuvuuteen unionissa. Ensinnäkin rokotuskattavuus on lisääntynyt merkittävästi, ja täyden rokotuksen saaneiden kumulatiivinen määrä unionin koko väestöstä oli yli 68 prosenttia 10 päivään tammikuuta 2022 ⁽⁷⁾ mennessä, kun se oli alle 30 prosenttia viimeisintä muutosta suositukseen (EU) 2020/1475 ja asetusta (EU) 2021/953 hyväksyttäessä ⁽⁸⁾. Huomattavasti suurempi osuus väestöstä on tällä hetkellä saatavilla olevien covid-19-rokotteiden ansiosta näin ollen paremmin suojattu covid-19-taudin aiheuttamalta vakavalta sairastumiselta ja kuolemiselta. Toiseksi EU:n digitaalisen koronatodistuksen käyttöönotto on edennyt nopeasti.

Jäsenvaltiot ovat tammikuuhun 2022 mennessä antaneet yli miljardi EU:n digitaalista koronatodistusta. EU:n digitaalinen koronatodistus on siten laajalti saatavilla oleva, luotettava ja hyväksytty väline vapaan liikkuvuuden helpottamiseksi covid-19-pandemian aikana. EU:n digitaalista koronatodistusta koskevaa kehystä käytetään EU:n jäsenvaltioiden lisäksi kolmessa EU:n ulkopuolisessa ETA-maassa ja Sveitsissä ⁽⁹⁾ sekä 29 muussa kolmannessa maassa ja alueella, ja lisää kolmansia maita odotetaan tulevan mukaan. Samalla unionin epidemiatilanne on edelleen haastava. Sen perusteella voidaan jatkaa kansanterveyden suojeluun tähtäviä toimenpiteitä.

- (14) Tämän kehityksen vuoksi neuvoston suosituksessa (EU) 2020/1475 vahvistettua yhteistä lähestymistapaa olisi mukautettava edelleen, kuten myös Eurooppa-neuvosto pyysi 22 päivänä lokakuuta 2021 antamissaan päätelmissä ⁽¹⁰⁾. Ratkaisevana tekijänä olisi oltava erityisesti se, onko henkilö rokotettu, testattu tai parantunut covid-19-taudista, mikä käy ilmi EU:n digitaalisesta koronatodistuksesta. EU:n digitaaliset koronatodistukset voidaan antaa, todentaa ja hyväksyä turvallisesti, joten matkustajiin, joilla on hallussaan voimassa oleva EU:n digitaalinen koronatodistus, ei pitäisi soveltaa vapaata liikkuvuutta koskevia lisärajoituksia, kuten SARS-CoV-2-infektion varalta tehtäviä lisätestejä. Unionissa matkustavia henkilöitä ei periaatteessa etenkin pitäisi määrätä karanteeniin, koska se tarkoittaa merkittävää vapaan liikkuvuuden rajoitusta.
- (15) Tätä tukevat WHO:n suositukset ⁽¹¹⁾, joiden mukaan täysin rokotettuihin matkustajiin ja matkustajiin, jotka ovat parantuneet covid-19:stä matkustamista edeltäneiden kuuden kuukauden aikana, ei pitäisi soveltaa lisärajoituksia. Henkilöiden, jotka eivät kuulu näihin kahteen ryhmään, olisi periaatteessa voitava matkustaa, jos heillä on negatiivinen tulos SARS-CoV-2-infektion varalta tehdystä testistä.
- (16) Jotta vapaata liikkuvuutta voitaisiin helpottaa unionissa, on tarpeen päästä yhteisymmärrykseen edellytyksistä, jotka EU:n digitaalisen koronatodistuksen kolmen eri tyyppin on täytettävä, jotta ne voidaan hyväksyä.
- (17) Komissio antoi 21 päivänä joulukuuta 2021 delegoidun asetuksen (EU) 2021/2288 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/953 liitteen muuttamisesta siltä osin kuin on kyse sellaisten EU:n digitaalisen koronatodistuksen muodossa annettujen rokotustodistusten hyväksyntäajasta, joista käy ilmi perusrokotussarjan loppuun saattaminen ⁽¹²⁾. Delegoidussa asetuksessa vahvistettiin, että matkustamista varten on hyväksyttävä vain todistukset, joista käy ilmi perusrokotussarjan loppuun saattaminen, jos kyseisen rokotussarjan viimeisimmästä annoksesta on kulunut enintään 270 päivää. Koska todistuksille, joista käy ilmi tehosteannosten antaminen, ei vielä pystytty määrittämään hyväksyntäaikaa, delegoidussa asetuksessa todettiin, että hyväksyntäaikaa ei tässä vaiheessa pitäisi soveltaa todistuksiin, joista käy ilmi tehosteannoksen antaminen.
- (18) Jäsenvaltioiden olisi välittömästi toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että rokotukset ovat niiden väestöryhmien saatavilla, joiden aiemmin saamat rokotustodistukset lähestyvät vakiohyväksyntäajan päättymispäivää, ottaen täysimääräisesti huomioon kansalliset päätökset, jotka koskevat eri väestöryhmien priorisointia aloitettaessa rokotukset kansallisen politiikan ja epidemiatilanteen valossa.

⁽⁷⁾ <https://vaccinetracker.ecdc.europa.eu/public/extensions/COVID-19/vaccine-tracker.html#summary-tab>

⁽⁸⁾ <https://vaccinetracker.ecdc.europa.eu/public/extensions/COVID-19/vaccine-tracker.html#uptake-tab>

⁽⁹⁾ Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2021/1126, annettu 8 päivänä heinäkuuta 2021, Sveitsin myöntämien koronatodistusten ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/953 mukaisesti myönnettyjen todistusten vastaavuuden vahvistamisesta (EUVL L 243, 9.7.2021, s. 49).

⁽¹⁰⁾ EUCO 17/21.

⁽¹¹⁾ WHO-2019-nCoV-Policy-Brief-Risk-based-international-travel-2021,1, saatavilla osoitteessa <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-2019-nCoV-Policy-Brief-Risk-based-international-travel-2021,1>

⁽¹²⁾ EUVL L 458, 22.12.2021, s. 459.

- (19) Komissiota olisi pyydyttävä seuraamaan ja arvioimaan säännöllisesti hyväksyntäaika koskevaa lähestymistapaa sen arvioimiseksi, tarvitaanko uuden tieteellisen näytön perusteella mukautuksia tai muutoksia, mukaan lukien tehosteannoksen antamisen jälkeen annettujen todistusten hyväksyntäaika.
- (20) Vapaan liikkuvuuden yksinkertaistamiseksi unionissa testaustodistusten vakiovoimassaoloajat olisi säilytettävä. Molekulaarista nukleiinihappotestistä (NAAT) varten vaadittava näytteenotto olisi tehtävä enintään 72 tuntia ennen saapumista, jotta se olisi hyväksyttävä. Lyhempi, enintään 24 tunnin voimassaoloaika on perusteltu niiden pika-antigeenitestien osalta, jotka on lueteltu terveysturvakomitean hyväksymän EU:n yhteisen covid-19-taudin pika-antigeenitestien luettelon ⁽¹³⁾ liitteessä I, ottaen huomioon kyseisten testien saatavuus.
- (21) Parin viime kuukauden aikana pika-antigeenitestien kliininen suorituskyky on parantunut. Terveysturvakomitean perustama diagnostisten covid-19-testien tekninen työryhmä ⁽¹⁴⁾, jonka vastuulla on ylläpitää EU:n yhteistä luetteloa pika-antigeenitesteistä, otti toukokuussa 2021 käyttöön jäsennellymmän, johdonmukaisemman ja nopeamman menettelyn luettelon päivittämiseksi. Lisäksi tekninen työryhmä sopi 21 päivänä syyskuuta 2021 lisämääritelmistä ja -kriteereistä, jotka olisi otettava huomioon covid-19-diagnosointiin tarkoitettujen pika-antigeenitestien kliinistä suorituskykyä arvioivissa riippumattomissa validointitutkimuksissa. Ainoastaan nenä-, suunielu- tai nenänielu-näytteisiin perustuvien pika-antigeenitestien tulokset voidaan hyväksyä testaustodistuksen antamista varten EU:n digitaalisessa koronatodistuksessa. Tekninen työryhmä päätti jättää luettelon ulkopuolelle pika-antigeenitestit, jotka perustuvat ainoastaan sylkinäytteeseen tai vaihtoehtoisin näytetyyppeihin.

Luettelossa ei myöskään ole yhdistettyjä pika-antigeenitestejä eikä itse tehtäviä pika-antigeenitestejä, minkä ansiosta luetteloon sisältyvien testien suorituskyvyn todennäköinen yhdenmukaisuus paranee entisestään. Terveysturvakomitea hyväksyi yhteisen luettelon seitsemannen ja viimeisimmän päivityksen 10 päivänä marraskuuta 2021. Tehtyjen parannusten vuoksi kaikkien jäsenvaltioiden olisi hyväksyttävä matkustamista varten sekä NAAT-testin perusteella annetut testaustodistukset että EU:n yhteisessä luettelossa olevan pika-antigeenitestin perusteella annetut testaustodistukset.

- (22) Kun otetaan huomioon näyttöön perustuva suositus, jonka mukaan henkilöiltä, jotka ovat parantuneet laboratoriossa vahvistetusta covid-19-taudista, ei tarvitse vaatia matkustamiseen liittyviä lisätestejä SARS-CoV-2-infektion varalta eikä matkustamiseen liittyvää omaehtoista eristäytymistä tai karanteenia ainakaan ensimmäisten 180 päivän aikana ensimmäisestä positiivisesta NAAT-testistä, tällaisten parantumistodistusten haltijat olisi vapautettava saman ajanjakson aikana myös ylimääräisistä matkustusrajoituksista.
- (23) EU:n digitaalisten koronatodistusten järjestelmässä on mahdollista soveltaa validointisääntöjä automaattisesti todistusten tietojoukkoihin, mikä varmistaa sen, että matkustussääntöjä sovelletaan nopeasti, luotettavasti ja ennakoitavasti. Jotta EU:n digitaalisen koronatodistuksen validointisääntöjen soveltaminen olisi helpompaa, jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä EU:n digitaalisten koronatodistusten järjestelmän tarjoamaa vakioitujen menettelytapasääntöjen toimintoa ⁽¹⁵⁾.
- (24) Asetuksen (EU) 2021/953 antamisen jälkeen komissio on antanut useita täytäntöönpanosäädöksiä, joissa vahvistetaan, että tietyn kolmannen maan unionin kansalaisille ja heidän perheenjäsenilleen antamien covid-19-todistusten katsotaan vastaavan jäsenvaltioiden kyseisen asetuksen mukaisesti antamia todistuksia, jotta voidaan helpottaa tällaisten todistusten haltijoiden vapaata liikkuvuutta. Silloin kun tässä suosituksessa viitataan asetuksen (EU) 2021/953 mukaisesti annettuihin EU:n digitaalisiin koronatodistuksiin, tämän olisi katsottava kattavan myös täytäntöönpanosäädösten soveltamisalaan kuuluville unionin kansalaisille ja heidän perheenjäsenilleen annetut todistukset. Vapaan liikkuvuuden helpottamiseksi jäsenvaltioita olisi myös kannustettava antamaan EU:n digitaalisia koronatodistuksia asetuksen (EU) 2021/953 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti henkilöille, joita kyseinen säännös koskee ja jotka on rokotettu kolmansissa maissa, erityisesti niissä kolmansissa maissa, joiden antamat todistukset eivät kuulu täytäntöönpanosäädösten soveltamisalaan.

⁽¹³⁾ Saatavilla osoitteessa: https://ec.europa.eu/health/sites/default/files/preparedness_response/docs/covid-19_rat_common-list_en.pdf

⁽¹⁴⁾ https://ec.europa.eu/health/security/crisis-management/twg_covid-19_diagnostic_tests_fi

⁽¹⁵⁾ https://ec.europa.eu/health/sites/default/files/ehealth/docs/eu-dcc_validation-rules_en.pdf

- (25) Kuten asetuksen (EU) 2021/953 3 artiklan 6 kohdassa todetaan, se, että henkilöllä on EU:n digitaalinen koronatodistus, ei saa olla edellytyksenä vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden käyttämiseksi. Henkilöitä, joilla ei ole hallussaan EU:n digitaalista koronatodistusta, ei siis saisi estää matkustamasta, vaan heiltä voisi tarvittaessa vaatia SARS-CoV-2-infektion varalta tehtävää testiä ennen saapumista tai sen jälkeen, jotta pienennettäisiin infektion tuontiriskiä.
- (26) Tämä suositus kattaa EU:n digitaalisen koronatodistuksen käytön vapaan liikkuvuuden helpottamiseksi unionissa covid-19-pandemian aikana. Tässä ei määrätä eikä kiellä koronatodistusten käyttöä sisäisiä tarkoituksia varten, kuten pääsy erilaisiin tapahtumiin tai tilaisuuksiin tai työpaikalle. Kuten asetuksen (EU) 2021/953 johdanto-osan 48 kappaleesta todetaan, jos jäsenvaltio päättää käyttää EU:n digitaalisia koronatodistuksia muihin tarkoituksiin, oikeusperustasta tällaiseen sisäiseen käyttöön on säädettävä kansallisessa lainsäädännössä, jossa on muun muassa noudatettava tietosuojavaatimuksia. Kuten asetuksen (EU) 2021/953 johdanto-osan 49 kappaleesta todetaan, jos jäsenvaltio on ottanut käyttöön covid-19-todistusten järjestelmän sisäisiä tarkoituksia varten, sen olisi varmistettava, että myös EU:n digitaalisia koronatodistuksia voidaan käyttää ja että ne hyväksytään poikkeuksetta. Tällä halutaan varmistaa, että tällaisten todistusten haltijoiden, jotka käyttävät oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen ja matkustavat toiseen jäsenvaltioon, ei tarvitse hankkia siltä kansallista lisätodistusta.
- (27) Tietyiltä matkustajaryhmiltä, jotka käyttävät oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen, ei pitäisi vaatia EU:n digitaalista koronatodistusta, kun otetaan huomioon heidän erityistilanteensa tai välttämätön tehtävänsä. Samaan aikaan tämä luettelo voisi olla suppeampi kuin suosituksessa (EU) 2020/1475, koska monet matkustajat, joilla on välttämätön tehtävä tai tarve, on jo rokotettu. Sen olisi katettava kuljetusalan työntekijät tai palveluntarjoajat, pakottavista lääketieteellisistä syistä matkustavat potilaat, merenkulkijat, henkilöt, jotka ylittävät rajan päivittäin tai usein työn tai koulutuksen takia, käydäkseen lähisukulaisten luona, saadakseen terveydenhoitopalveluja tai huolehtiakseen läheisistään, sekä alle 12-vuotiaat lapset.
- (28) Kun otetaan huomioon edistymisen nostamisessa ja EU:n digitaalisen koronatodistuksen onnistunut käyttöönotto, covid-19:ään liittyviä matkustusrajoituksia olisi sovellettava henkilötasolla eikä alueitasolla, mikä tarkoittaa, että ratkaisevana tekijänä olisi oltava se, onko matkustaja rokotettu, testattu tai parantunut covid-19-taudista, mikä käy ilmi EU:n digitaalisesta koronatodistuksesta. Vapaata liikkuvuutta koskevaa oikeuttaan käyttäviin matkustajiin, joilla on voimassa oleva todistus, ei periaatteessa pitäisi soveltaa lisärajoituksia. Tämä lähestymistapa on perusteltu, koska virusta esiintyy edelleen kaikilla EU:n alueilla ja näiden alueiden epidemiatilanne muuttuu jatkuvasti ja nopeasti. Henkilölähtöinen lähestymistapa yksinkertaistaa huomattavasti pandemian aikana EU:ssa matkustamiseen sovellettavaa kehystä ja tarjoaa matkustajille lisää selkeyttä ja ennakoimisen mahdollisuutta sovellettavien sääntöjen suhteen.
- (29) Koska epidemiatilanteen alueitasolla kertova liikennevalokartta on hyödyllinen ja helposti ymmärrettävä väline kansalaisille ja jäsenvaltioiden viranomaisille, se olisi säilytettävä informaatiotarkoituksessa, lukuun ottamatta alueita, joilla virusta esiintyy erittäin paljon ja joilla tarvitaan lisätoimenpiteitä. Neuvoston suosituksessa (EU) 2020/1475 vahvistettuja kartan perusteita ja kynnysarvoja olisi kuitenkin mukautettava, jotta tuoreita covid-19-tapauksia painotettaisiin enemmän keskeisenä perusteena, jolla arvioidaan riskiä siitä, että matkustaja tuo mukanaan SARS-CoV-2-tartunnan. Perustetta olisi painotettava saman alueen rokotuskattavuudella, jotta voidaan ottaa huomioon se, että rokotaminen vähentää covid-19:n kansanterveydelle aiheuttamaa riskiä.

Tulokseksi saatavalle painotetulle arvolle olisi annettava värikoodi Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskuksen kehittämän riskinarviointimallin kynnysarvojen perusteella, lukuun ottamatta alueita, joilla testausaste on riittämätön. Kartan yksityiskohdat olisi sisällytettävä tämän suosituksen liitteeseen. Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskuksen olisi käytettävä jäsenvaltioiden toimittamia tietoja ja julkaistava kartta viikoittain.

- (30) Olisi kiinnitettävä erityistä huomiota alueisiin, joilla virusta esiintyy erittäin paljon, kun otetaan huomioon, että tapauksen tuonti näiltä alueilta on entistä todennäköisempää, sekä paineet, joita näiden alueiden julkisiin terveydenhuoltojärjestelmiin voi kohdistua pitkään silloin kun tapauksia on paljon. Näiden kansanterveydellisten riskien lieventämiseksi jäsenvaltioiden olisi neuvottava kansalaisia välttämään kaikkea muuta kuin välttämätöntä

matkustamista tällaisille alueille ja alueilta. Lisäksi tällaisilta alueilta saapuvia henkilöitä, joilla ei ole hallussaan rokotus- tai parantumistodistusta, olisi vaadittava käymään testissä SARS-CoV-2-infektion varalta ennen matkalle lähtöä ja karanteenia tai omaehtoista eristäytymistä saapumisen jälkeen. Välttämättömistä syistä matkustaviin henkilöihin, erityisesti kuljetusalan työntekijöihin ja palveluntarjoajiin, olisi sovellettava poikkeuksia sisämarkkinoihin kohdistuvien häiriöiden rajoittamiseksi ja vihreiden kaistojen toiminnan turvaamiseksi.

- (31) Jotta yhdessä matkustavia perheenjäseniä ei erotettaisi toisistaan, alle 12-vuotiailta lapsilta, joilla on hallussaan voimassa oleva EU:n digitaalinen koronastodistus, olipa se rokotus-, testaus- tai parantumistodistus, tai negatiivinen tulos SARS-CoV-2-infektion varalta tehdystä testistä, ei pitäisi edellyttää matkustamiseen liittyvää karanteenia tai omaehtoista eristäytymistä. Lisäksi alle 6-vuotiaat lapset olisi vapautettava vaatimuksista, jotka koskevat matkustamiseen liittyvää karanteenia tai omaehtoista eristäytymistä tai testausta SARS-CoV-2-infektion varalta.
- (32) Kuten omikronmuunnoksen ilmaantuminen on osoittanut, uusien SARS-CoV-2-muunnosten ilmaantuminen aiheuttaa edelleen huolta, ja jäsenvaltioiden olisi otettava se huomioon, kun ne rajoittavat vapaata liikkuvuutta covid-19-pandemian johdosta. Euroopan tautienhäily- ja -valvontakeskus arvioi säännöllisesti uutta näyttöä epidemiatietojen, sääntöihin perustuvan genomimuunnosten seulonnan tai muiden tieteellisten lähteiden avulla havaituista muunnoksista ⁽¹⁶⁾. Arviointi kattaa erityisesti huolta aiheuttavat muunnokset, joista on saatavilla selvää näyttöä, jonka mukaan niillä on huomattava vaikutus taudin tarttuvuuteen, vakavuuteen ja/tai immunitettiin, ja jotka vaikuttavat todennäköisesti EU:n/ETA:n epidemiatilanteeseen. Arviointi kattaa myös seurannan alaiset muunnokset, joista on saatavilla näyttöä genomiominaisuuksista, epidemiologista näyttöä tai in vitro -näyttöä, jotka voivat viitata siihen, että niillä on huomattava vaikutus taudin tarttuvuuteen, vakavuuteen tai immunitettiin, ja joiden vaikutus EU:n/ETA:n epidemiatilanteeseen on realistinen.

Lisäksi Euroopan tautienhäily- ja -valvontakeskus julkaisee viikoittain karttoja ja muuta dataa ⁽¹⁷⁾, jotta saadaan yleiskatsaus huolta aiheuttavien muunnosten ja seurannan alaisten muunnosten osuuksista EU:ssa/ETA:ssa sekä sekvensointimääristä. Jotta voidaan saada oikea-aikaista ja tarkkaa tietoa huolta aiheuttavien tai seurannan alaisten SARS-CoV-2-muunnosten ilmaantumisesta ja leviämisestä, on tärkeää, että jäsenvaltiot ylläpitävät tai saavuttavat riittävän suuren sekvensointimäärän. Riittämättömät sekvensointimäärät heikentävät kykyä havaita huolta aiheuttavat muunnokset ennen kuin niillä on vaikutusta yleiseen epidemiatilanteeseen. Samaan aikaan on tärkeää, että jäsenvaltiot ottavat huomioon erot sekvensointimäärissä, jottei korkeita sekvensointitasoja hillittäisi.

- (33) SARS-CoV-2-muunnokset alfa, delta ja omikron, josta on tulossa unionissa vallitseva muunnos, ovat osoittaneet, että uusilla SARS-CoV-2-muunnoksilla voi olla kielteinen vaikutus epidemiatilanteeseen. Vaikka muunnoksen leviämistä voi olla hyvin vaikeaa pysäyttää, kun se on havaittu unionissa, muunnosten mahdollisten vaikutusten vuoksi on kuitenkin syytä vahvistaa koordinoituksi lähestymistavaksi hätäjarrumenettely, jonka tavoitteena on hidastaa uusien muunnosten leviämistä unionissa. Jotta voidaan varmistaa toiminnan koordinointi jäsenvaltioiden kesken, sitä olisi sovellettava myös tilanteisiin, joissa jäsenvaltiot asettavat unionin oikeuden mukaisesti rajoituksia, koska jonkin alueen epidemiatilanne heikkenee nopeasti, erityisesti alueilla, joilla tilanne oli jo erittäin huono.
- (34) Kuten asetuksessa (EU) 2021/953 vahvistetaan, jos jäsenvaltio unionin oikeuden mukaisesti vaatii EU:n digitaalisen koronastodistusten haltijoita alueelleen saapumisen jälkeen jäämään karanteeniin tai eristäytymään omaehtoisesti tai käymään testissä SARS-CoV-2-infektion varalta tai jos se asettaa tällaisten todistusten haltijoille muita rajoituksia, esimerkiksi siksi, että epidemiatilanne jossakin jäsenvaltiossa tai jonkin jäsenvaltion tietyllä alueella heikkenee nopeasti, erityisesti huolta aiheuttavan tai tehostetun seurannan alaisen SARS-CoV-2-muunnoksen takia, sen on ilmoitettava asiasta komissiolle ja muille jäsenvaltioille, mahdollisuuksien mukaan 48 tuntia ennen tällaisten uusien rajoitusten käyttöönottoa. Jäsenvaltion on tästä syystä ilmoitettava tällaisten rajoitusten syyt ja soveltamisala ja täsmennettävä, minkä todistusten haltijat kuuluvat tällaisten rajoitusten piiriin tai on vapautettu niistä, sekä tällaisten rajoitusten aloituspäivä ja kesto, ja niiden on esitettävä, miten ne noudattavat suhteellisuus- ja syrjimättömyysperiaatteita.

⁽¹⁶⁾ <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19/variants-concern>

⁽¹⁷⁾ https://covid19-country-overviews.ecdc.europa.eu/#4_EUEEA:_variants_of_concern

- (35) Hätäjärjennettelyn voisi käynnistää joko jäsenvaltio asetuksen (EU) 2021/953 nojalla toimitettavien tietojen perusteella tai komissio Euroopan tautien ehkäisy- ja -valvontakeskuksen suorittaman muunnoksia koskevan uuden näytön säännöllisen arvioinnin perusteella. Se voi johtaa komission ehdotukseen perustuvaan sopimukseen soveltaa rajoitetun ajan lisärajoituksia matkustamiseen tietyiltä alueilta, kuten matkustajille asetettavia testausta tai karanteenia / omaehtoista eristäytymistä koskevia vaatimuksia tai molempia. SARS-CoV-2-muunnoksia käsittelevän eurooppalaisen asiantuntijaryhmän⁽¹⁸⁾ parhaillaan kehittämä kehys olisi otettava huomioon, sitten kun se on saatavilla, sellaisten arviointiperusteiden määrittelylle ja arvioinnille, jotka voisivat johtaa kansanterveystoimien käynnistämiseen huolta aiheuttavia virusmuunnoksia vastaan.
- (36) Vihreiden kaistojen toiminnan varmistamiseksi testausvaatimukset, joita asetetaan kuljetusalan työntekijöille ja palveluntarjoajille hätäjärjennettämisen vuoksi, olisi rajoitettava pika-antigeenitesteihin, eikä heiltä saisi vaatia karanteenia tai omaehtoista eristäytymistä. Tällaisista testausvaatimuksista ei saisi aiheutua häiriöitä kuljetuksille. Jos kuljetuksissa tai toimitusketjuissa aiheutuu häiriöitä, kaikki tällaiset järjestelmälliset testausvaatimukset olisi poistettava tai kumottava välittömästi.
- (37) Kontaktien jäljitys on keskeinen osa viruksen leviämisen torjuntaa erityisesti uusien muunnosten ilmaantumisen yhteydessä. Tehokas ja oikea-aikainen kontaktien jäljitys on kuitenkin haastavampaa, kun se on suoritettava rajojen yli ja kun on kyse suurista määristä matkustajia, jotka matkustavat lähellä toisiaan. Jäljityksen helpottamiseksi on kehitetty yhteinen sähköinen matkustajatietolomake (PLF)⁽¹⁹⁾, ja jäsenvaltioita olisi kannustettava käyttämään tätä yhteistä mallia matkustamisen helpottamiseksi. Jäsenvaltioita olisi myös kannustettava liittymään komission täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2021/858⁽²⁰⁾ nojalla perustettuun PLF-tietojenvaihtoalustaan, jotta ne voisivat parantaa rajatylittäviä kontaktien jäljitysvalmiuksiaan kaikkien liikennemuotojen osalta. PLF-tietojenvaihtoalusta mahdollistaa suojatun, oikea-aikaisen ja tehokkaan tietojenvaihdon jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välillä, sillä toimivaltaiset viranomaiset voivat sen ansiosta vaihtaa keskenään kansallisista digitaalisista PLF-järjestelmistä saatuja tietoja ja asiaankuuluvia epidemiologisia tietoja yhteentoimivalla tavalla ja automaattisesti.
- (38) Jos PLF-lomaketta käytetään myös muihin tarkoituksiin kuin kontaktien jäljittämiseen, kuten sen määrittämiseen, onko saapuvan matkustajan käytävä testissä SARS-CoV-2-infektion varalta, PLF-lomakkeen toimittamatta jättäminen ajoissa ennen saapumista ei saisi johtaa siihen, että matkustajalta evätään pääsy asianomaiseen maahan, koska tämä rajoittaisi vakavasti vapaata liikkuvuutta. Tällaisia matkustajia voitaisiin kuitenkin tarvittaessa vaatia esimerkiksi käymään testissä saapumisen jälkeen SARS-CoV-2-infektion varalta.
- (39) Selkeä, oikea-aikainen ja kattava tiedottaminen yleisölle on edelleen ratkaisevan tärkeää, jotta voidaan rajoittaa käyttöön otettujen vapaan liikkuvuuden rajoitusten vaikutuksia ja varmistaa ennakoitavuus ja oikeusvarmuus sekä se, että kansalaiset noudattava rajoituksia. Jäsenvaltioiden olisi toimitettava tällaiset tiedot oikea-aikaisesti, myös Re-open EU -verkkoalustan kautta⁽²¹⁾. Jäsenvaltioita olisi myös kannustettava antamaan Re-open EU-alustalla tietoa EU:n digitaalisten koronatodistusten sisäisestä käytöstä, koska tällaiset tiedot ovat tärkeitä muista jäsenvaltioista tuleville matkustajille.
- (40) Epidemiatilanteen muuttuessa ja sitä mukaa, kun uutta asiaankuuluvaa tieteellistä näyttöä tulee saataville, komission olisi Euroopan tautien ehkäisy- ja -valvontakeskuksen tuella arvioitava säännöllisesti tätä suositusta ja toimitettava neuvoston tarkasteltavaksi havaintonsa sekä tarvittaessa mahdollinen ehdotus suosituksen muuttamisesta. Noudattaen tarpeellisuus- ja suhteellisuusperiaatteita, joiden mukaan rajoitukset olisi purettava heti, kun epidemiatilanne sen sallii, komissiota pyydetään seuraamaan tiiviisti epidemiologisen tilanteen kehitystä ja arvioimaan uudelleen, onko vaatimus EU:n digitaalisesta koronatodistuksesta edelleen perusteltu sen jälkeen, kun epidemiatilanne koko EU:ssa tai alueellisella tasolla on parantunut.

⁽¹⁸⁾ <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=fi&groupId=3791&fromMeetings=true&meetingId=27935>

⁽¹⁹⁾ <https://www.euplf.eu/fi/eu-dplf-fi/index.html>

⁽²⁰⁾ Komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2021/858, annettu 27 päivänä toukokuuta 2021, täytäntöönpanopäätöksen (EU) 2017/253 muuttamisesta siltä osin kuin on kyse rajat ylittävien vakavien terveysuhkien aiheuttamista varoituksista ja matkustajatietolomakkeiden avulla määritettyjen matkustajien kontaktien jäljityksestä (EUVL L 188, 28.5.2021, s. 106).

⁽²¹⁾ <https://reopen.europa.eu/fi>

- (41) Koska tällä suosituksella mukautetaan ja kehitetään edelleen yhteistä lähestymistapaa turvallisen vapaan liikkuvuuden helpottamiseksi covid-19-pandemian aikana, neuvoston suositus (EU) 2020/1475 olisi korvattava tällä suosituksella.
- (42) Jotta tässä suosituksessa esitetyn koordinoitun lähestymistavan käyttöönotolle jäisi riittävästi aikaa, tätä suositusta olisi sovellettava 1 päivästä helmikuuta 2022.
- (43) Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä suosituksessa esitettyjen mekanismien soveltamisala ja kesto olisi rajattava tiukasti tämän pandemian johdosta hyväksyttäviin rajoituksiin. Tämän suosituksen soveltaminen olisi lopetettava viimeistään silloin, kun asetuksen (EU) 2021/953 soveltaminen päättyy,

ON ANTANUT TÄMÄN SUOSITUKSEN:

Yleiset periaatteet

Toteuttaessaan ja soveltaessaan toimenpiteitä kansanterveyden suojelemiseksi covid-19-pandemian johdosta jäsenvaltioiden olisi koordinoitava toimiaan seuraavien periaatteiden pohjalta:

1. Covid-19:n leviämisen rajoittamiseksi käyttöön otettujen toimenpiteiden, jotka rajoittavat henkilöiden vapaata liikkuvuutta unionissa, olisi perustuttava tiettyihin rajattuihin yleistä etua koskeviin syihin eli kansanterveyden suojeluun. On välttämätöntä, että tällaisia rajoituksia sovellettaessa noudatetaan unionin lainsäädännön yleisiä periaatteita, erityisesti suhteellisuusperiaatetta ja syrjimättömyyttä. Toimenpiteet eivät näin ollen saisi ylittää sitä, mikä on ehdottoman välttämätöntä kansanterveyden suojelemiseksi.
2. Rajoitukset olisi purettava heti, kun epidemiatilanne, myös tilanne sairaaloissa, sen sallii.
3. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että kaikki kansalaisille ja yrityksille asetetut vaatimukset hyödyttävät konkreettisesti pandemian torjumiseksi toteutettavia kansanterveystoimia eivätkä synnytä aiheetonta ja tarpeetonta hallinnollista rasitetta.
4. Jäsenvaltiot eivät saa soveltaa toisiinsa nähden minkäänlaista syrjintää esimerkiksi siten, että ne soveltaisivat naapurimaahansa suotuisampia matkustussääntöjä kuin johonkin toiseen jäsenvaltioon.
5. Rajoitukset eivät saa olla syrjiviä, vaan niitä olisi sovellettava myös asianomaisen jäsenvaltion omiin kansalaisiin, jotka palaavat kotimaahansa. Rajoitukset eivät voi perustua asianomaisen henkilön kansalaisuuteen.
6. Jäsenvaltioiden olisi aina otettava vastaan omat kansalaisensa sekä alueellaan asuvat unionin kansalaiset ja heidän perheenjäsenensä. Jäsenvaltiot eivät periaatteessa saisi evätä muista jäsenvaltioista matkustavien henkilöiden maahantuloa, ja niiden olisi helpotettava nopeaa kauttakulkua alueidensa kautta.
7. Jäsenvaltioiden olisi kiinnitettävä erityistä huomiota raja-alueiden, syrjäisimpien alueiden, erillisalueiden ja maantieteellisesti eristyneiden alueiden erityispiirteisiin ja tarpeeseen tehdä yhteistyötä paikallis- ja aluetasolla.
8. Jäsenvaltioiden olisi varmistettava, että toimitusketjuille ja välttämättömälle matkustamiselle ei aiheudu häiriöitä, ja turvattu liikennevirtojen jatkuminen vihreiden kaistojen järjestelmän mukaisesti.
9. Jäsenvaltioiden olisi vaihdettava säännöllisesti tietoja kaikista tämän suosituksen soveltamisalaan kuuluvista asioista ja välitettävä tietoa kansalaisille.
10. Rajoituksiin ei saisi sisältyä tiettyihin liikennepalveluihin kohdistuvia kieltoja.

Koordinoitu kehys turvallisen vapaan liikkuvuuden helpottamiseksi covid-19-pandemian aikana

11. Matkustajiin, joilla on hallussaan asetuksen (EU) 2021/953 nojalla annettu 12 kohdan edellytykset täyttävä voimassa oleva EU:n digitaalinen koronatodistus, ei pitäisi soveltaa vapaata liikkuvuutta koskevia lisärajoituksia. Etenkään unionissa matkustavia henkilöitä ei pitäisi määrätä karanteeniin.

Ensimmäiseen alakohtaan olisi sovellettava seuraavia poikkeuksia:

- a) 16 kohdassa tarkoitetut vapautukset;
 - b) 19 kohdassa tarkoitetut lisätoimenpiteet, jotka koskevat saapumisia alueilta, joilla virusta esiintyy erittäin paljon, minkä vuoksi ne todennäköisesti johtavat tuontitapausten merkittävään määrään;
 - c) lisätoimenpiteet, joista on sovittu 25 kohdan mukaisesti huolta aiheuttavien tai seurannan alaisten uusien SARS-CoV-2-muunnosten leviämisen hidastamiseksi.
12. EU:n digitaalinen koronatodistus olisi hyväksyttävä, jos sen aitous, voimassaolo ja eheys voidaan todentaa ja jos se täyttää seuraavat edellytykset:

- a) Asetuksen (EU) 2021/953 mukaisesti annetut, kyseisen asetuksen 5 artiklan 5 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetut covid-19-rokotetta koskevat rokotustodistukset, joiden mukaan todistuksen haltija on saanut
 - toisen annoksen kahtena annoksena annettavasta rokotteesta;
 - yhtenä annoksena annettavan rokotteen;
 - rokotusjäsenvaltion rokotusstrategian mukaisesti yhden annoksen kahtena annoksena annettavasta rokotteesta SARS-CoV-2-tartunnan jälkeen;
 - tehosteannoksen peruserokotussarjan loppuun saattamisen jälkeen;

edellyttäen, että asetuksessa (EU) 2021/953 vahvistettu hyväksyntäaika ei ole vielä päättynyt, ja i–iii alakohdan soveltamisalaan kuuluvien todistusten osalta, että viimeisestä annoksesta on kulunut vähintään 14 päivää.

Jäsenvaltiot voisivat myös hyväksyä asetuksen (EU) 2021/953 mukaisesti annetut EU:n digitaalista koronatodistusta koskevan asetuksen 5 artiklan 5 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetut covid-19-rokotetta koskevat rokotustodistukset.

Jäsenvaltioiden olisi varmistettava rokotusten saanti tehosteannoksella niille väestöryhmille, joiden peruserokotussarjan loppuun saattamisen ilmaisevat rokotustodistukset lähestyvät vakiohyväksyntäajan päättymispäivää ja joiden osalta kansalliset viranomaiset ovat antaneet suosituksen tehosteannoksen saamisesta.

Komission olisi arvioitava säännöllisesti uudelleen a alakohdassa esitettyä lähestymistapaa uuden tieteellisen näytön perusteella.

- b) Asetuksen (EU) 2021/953 mukaisesti annetut testaustodistukset, joista käy ilmi negatiivinen testitulokset, joka on saatu
 - enintään 72 tuntia ennen saapumista, jos kyseessä on nukleinihappotesti (NAAT-testi); tai
 - enintään 24 tuntia ennen saapumista, jos kyseessä pika-antigeenitesti (RAT), joka on mainittu 21 päivänä tammikuuta 2021 annetun neuvoston suosituksen ⁽²²⁾ perusteella laaditussa yhteisessä ja päivitettyssä covid-19-pika-antigeenitestien luettelossa ⁽²³⁾.

⁽²²⁾ Neuvoston suositus, annettu 21 päivänä tammikuuta 2021, yhteisiksi puitteiksi covid-19-taudin pika-antigeenitestien käytölle ja validoinnille sekä testitulosten vastavuoroiselle tunnustamiselle EU:ssa (EUVL C 24, 22.1.2021, s. 1).

⁽²³⁾ Saatavilla osoitteessa: https://ec.europa.eu/health/sites/default/files/preparedness_response/docs/covid-19_rat_common-list_en.pdf

Jäsenvaltioiden olisi hyväksyttävä molemmat testityypit vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden käyttämiseksi tapahtuvaa matkustamista varten.

Jäsenvaltioiden olisi pyrittävä varmistamaan, että testaustodistukset annetaan mahdollisimman pian näytteenoton jälkeen.

- c) Asetuksen (EU) 2021/953 mukaisesti annetut parantumistodistukset, joissa todetaan, että ensimmäisen positiivisen NAAT-tuloksen päivämäärästä on kulunut enintään 180 päivää.
13. Jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä EU:n digitaalisen koronatodistusten järjestelmän tarjoamaa vakioitujen menettelytapasääntöjen toimintoa.
14. Silloin kun tässä suosituksessa viitataan asetuksen (EU) 2021/953 mukaisesti annettuihin EU:n digitaalisiin koronatodistuksiin, tämän olisi katsottava kattavan myös todistukset, jotka kuuluvat kyseisen asetuksen 3 artiklan 10 kohdan tai 8 artiklan 2 kohdan nojalla hyväksytyyn täytäntöönpanosäädöksen soveltamisalaan ja jotka kolmannet maat ovat antaneet unionin kansalaisille ja heidän perheenjäsenilleen. Jäsenvaltioita myös kannustetaan antamaan rokotustodistuksia asetuksen (EU) 2021/953 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti.
15. Henkilöitä, joilla ei ole hallussaan asetuksen (EU) 2021/953 mukaisesti annettua EU:n digitaalista koronatodistusta, voitaisiin vaatia tekemään yhteisessä ja päivitetystä luettelosta mainittu NAAT- tai RAT-testi ennen saapumista tai enintään 24 tuntia sen jälkeen. Tätä ei sovelleta henkilöihin, joilta ei vaadita EU:n digitaalista koronatodistusta 16 kohdan mukaisesti.

Poikkeukset

16. Seuraavilta matkustajaryhmiltä ei pitäisi vaatia asetuksen (EU) 2021/953 nojalla annettua voimassa olevaa EU:n digitaalista koronatodistusta:
- a) matkustajat, joilla on välttämätön tehtävä tai tarve, kun he täyttävät tätä välttämätöntä tehtävää tai tarvetta:
- kuljetusalan työntekijät tai palveluntarjoajat, mukaan lukien sellaisten kuljetusajoneuvojen kuljettajat ja miehistön jäsenet, jotka kuljettavat alueella käytettäviä tavaroita tai vain kulkevat alueen kautta
 - potilaat, jotka matkustavat pakottavista lääketieteellisistä syistä
 - merenkulkijat;
- b) raja-alueiden asukkaat, jotka matkustavat rajan yli päivittäin tai usein työntöön, liiketoiminnan, koulutuksen, perheen, terveydenhoidon tai läheisistä huolehtimisen vuoksi
- c) alle 12-vuotiaat lapset.

EU:n liikennevalokartta ja siihen perustuvat poikkeukset ja lisätoimenpiteet

17. Euroopan tautienehkäisy- ja valvontakeskuksen olisi julkaistava jäsenvaltioiden toimittamien tietojen perusteella alueittain jaoteltu jäsenvaltioiden kartta, joka osoittaa liikennevalojärjestelmän avulla mahdollisen riskin, jos henkilö lähtee matkalle alueelta, jolla esiintyy SARS-CoV-2-infektioita. Kartan olisi sisällettävä myös tiedot Islannista, Liechtensteinista, Norjasta ja, heti kun tilanne sen sallii ⁽²⁴⁾, Sveitsin valaliitosta.

Liikennevalokartan olisi perustuttava liitteessä esitettyihin perusteisiin, kynnysarvoihin ja värikoodeihin.

18. Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskuksen olisi julkaistava päivitettyt kartat ja niiden perustana olevat tiedot viikoittain.

⁽²⁴⁾ Edellyttäen että EU:n ja Sveitsin valaliiton välillä tehdään sopimus kansanterveyden alan yhteistyöstä, mukaan lukien Sveitsin valaliiton osallistumisesta Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskuksen toimintaan tautien ehkäisyn ja valvonnan eurooppalaisen keskuksen perustamisesta 21 päivänä huhtikuuta 2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 851/2004 (EUVL L 142, 30.4.2004, s. 1) mukaisesti.

19. Liikennevalokartan olisi annettava kansalaisille ja jäsenvaltioiden viranomaisille tietoja epidemiatilanteen kehittymisestä koko unionin alueella. Lisäksi jäsenvaltioiden olisi liikennevalokartan perusteella sovellettava seuraavia toimenpiteitä liikkumiseen alueille ja alueilta, joilla virusta esiintyy erittäin paljon ja jotka on luokiteltu tummanpunaisiksi liitteessä olevan 3 kohdan g alakohdan mukaisesti:

- a) jäsenvaltioiden olisi hillittävä kaikkea muuta kuin välttämätöntä matkustamista näille alueille ja näiltä alueilta;
- b) henkilöitä, joilla ei ole hallussaan rokotus- tai parantumistodistusta ja jotka saapuvat näiltä alueilta, olisi vaadittava osallistumaan yhteisessä ja päivitetessä luettelossa mainittuun NAAT- tai RAT-testiin ennen lähtöä ja jäämään karanteeniin tai eristäytymään omaehtoisesti kymmenen päivän ajaksi saapumisen jälkeen. Karanteenin tai omaehtoisen eristämisen olisi päättyttävä varhain, jos asianomainen henkilö tekee aikaisintaan viidentenä päivänä saapumisensa jälkeen testin SARS-CoV-2-infektion varalta, ja kyseisen testin tulos on negatiivinen.

Jos tällaiset henkilöt kuuluvat 16 kohdan a tai b alakohdan soveltamisalaan, heiltä ei pitäisi vaatia karanteenia tai omaehtoista eristämistä, mutta heiltä voidaan vaatia negatiivinen testaustodistus. Tästä poiketen kuljetusalan työntekijöiltä ja palveluntarjoajilta ei pitäisi vaatia omaehtoista eristämistä tai karanteenia tai negatiivista testaustodistusta heidän suorittaessaan välttämättömiä tehtäviään.

Tummanpunaiseksi luokitelluilta alueilta saapuvilta alle 12-vuotiailta lapsilta, joilla on hallussaan voimassa oleva EU:n digitaalinen koronatodistus tai negatiivinen tulos SARS-CoV-2-infektion varalta tehdystä testistä, ei pitäisi edellyttää karanteenia tai omaehtoista eristämistä. Lisäksi alle 6-vuotiailta lapsilta ei pitäisi vaatia matkustamiseen liittyvää karanteenia tai omaehtoista eristämistä taikka testausta SARS-CoV-2-infektion varalta.

Puuttuminen huolta aiheuttaviin tai seurannan alaisiin muunnoksiin ja hätäjarru

20. Jäsenvaltioiden olisi kiinnitettävä erityistä huomiota uusien huolta aiheuttavien tai seurannan alaisten SARS-CoV-2-muunnosten leviämiseen, erityisesti muunnoksiin, jotka lisäävät tarttuvuutta, taudin vakavuutta tai vaikuttavat rokotteiden tehoon. Tämän vuoksi jäsenvaltioiden olisi hyödynnettävä Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskuksen julkaisemia tietoja ja riskinarviointeja EU:ssa/ETA:ssa esiintyvistä huolta aiheuttavista tai seurannan alaisista muunnoksista.

Jäsenvaltioiden tukemiseksi Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskuksen olisi edelleen julkaistava huolta aiheuttavia tai seurannan alaisia SARS-CoV-2-muunnoksia koskevia tietoja ja karttoja, erityisesti sekvensointimääristä ja muunnosten jakautumisesta.

21. Jotta jäsenvaltiot saisivat oikea-aikaista ja täsmällistä tietoa huolta aiheuttavien tai seurannan alaisten SARS-CoV-2-muunnosten ilmaantumisesta ja leviämisestä, jäsenvaltioiden olisi saavutettava tai pidettävä yllä suuria sekvensointimääriä mieluiten tasolla, joka mahdollistaa sellaisten muunnosten havaitsemisen, joiden osuus on enintään yksi prosentti esiintyvistä viruksista.

Jäsenvaltioiden olisi toimitettava viikoittain tiedot positiivisten SARS-CoV-2-tapausten sekvensoinnin tuloksista ja sekvensoinnin määrästä, myös aluetasolla sen varmistamiseksi, että toimenpiteitä voidaan kohdistaa alueisiin, joilla ne ovat ehdottoman välttämättömiä.

22. Jos jäsenvaltio vaatii matkustajia, myös EU:n digitaalisen koronatodistuksen haltijoita, jotka ovat saapuneet sen alueelle, jäämään karanteeniin tai eristäytymään omaehtoisesti tai käymään testissä SARS-CoV-2-infektion varalta tai jos se asettaa tällaisten todistusten haltijoille muita rajoituksia uuden huolta aiheuttavan tai seurannan alaisen SARS-CoV-2-muunnoksen vuoksi, sen olisi ilmoitettava asiasta komissiolle ja muille jäsenvaltioille, myös toimittamalla asetuksen (EU) 2021/953 11 artiklan 2 kohdassa tarkoitetut tiedot. Tällaiset tiedot olisi mahdollisuuksien mukaan annettava 48 tuntia ennen tällaisten uusien rajoitusten käyttöönottoa. Tällaiset toimenpiteet olisi mahdollisuuksien mukaan rajoitettava aluetasolle.

Tätä olisi sovellettava myös tilanteisiin, joissa jäsenvaltio asettaa ylimääräisiä karanteenia, omaehtoista eristämistä tai testausta koskevia vaatimuksia unionin lainsäädännön mukaisesti, koska jäsenvaltion tai jonkin sen alueen epidemiatilanne heikkenee nopeasti, erityisesti alueilla, jotka on jo luokiteltu tummanpunaisiksi. Tällaisessa tapauksessa toimitetuista tiedoista olisi käytävä selvästi ilmi, miksi ylimääräiset toimenpiteet ovat tarpeellisia ja oikeasuhteisia.

23. Jos jäsenvaltio käynnistää hätäjarrun ja vaatii sen seurauksena kuljetusalan työntekijöiltä ja palveluntarjoajilta covid-19-infektion havaitsemiseksi tehtävää testiä, olisi käytettävä pika-antigeenitestejä eikä saisi vaatia karanteenia, jotta kuljetuksille ei aiheutuisi häiriöitä. Jos kuljetuksissa tai toimitusketjuissa aiheutuu häiriöitä, jäsenvaltioiden olisi välittömästi poistettava tai kumottava tällaiset järjestelmälliset testausvaatimukset, jotta voidaan turvata vihreiden kaistojen toiminta. Testejä ei pitäisi vaatia, jos hätäjarru käynnistyy 22 kohdan toisen alakohdan mukaisesti.
24. Neuvoston olisi tarkasteltava tilannetta koordinoitusti 22 kohdan mukaisesti toimitettujen tietojen perusteella tiiviissä yhteistyössä komission kanssa ja Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskuksen tuella. Asianomaisen jäsenvaltion olisi tällaisessa koordinoitukokouksessa esitettävä toimenpiteidensä perustelut.
- Komissio voi myös ehdottaa, että neuvosto keskustelee uudesta huolta aiheuttavasta tai seurannan alaisesta SARS-CoV-2-muunnoksesta tai epidemiatilanteen nopeasta heikkenemisestä jäsenvaltiossa tai jäsenvaltion jollakin alueella, käyttäen perusteena Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskuksen suorittamaa muunnoksia koskevan uuden näytön säännöllistä arviointia ja SARS-CoV-2-muunnoksia käsittelevän eurooppalaisen asiantuntijaryhmän kehittämää kehystä, sitten kun se on saatavilla.
25. Edellä olevan 24 kohdan mukaisen keskustelun aikana komissio voisi tarvittaessa ehdottaa, että neuvosto sopisi kyseisiltä alueilta matkustamista koskevasta koordinoitusta lähestymistavasta, jonka tavoitteena on erityisesti hidastaa muunnoksen leviämistä unionissa, kuten matkustajien testausta ja/tai karanteenia tai omaehtoista eristäytymistä koskevat vaatimukset.
26. Tilannetta, joka johtaa tämän kohdan mukaisten toimenpiteiden hyväksymiseen, olisi tarkasteltava säännöllisesti uudelleen. Komissio tai jäsenvaltiot voivat ehdottaa uusia SARS-CoV-2-muunnoksia koskevan koordinoitun lähestymistavan mukaisesti käyttöön otettujen toimenpiteiden kumoamista.

Matkustajatietolomake ja kontaktien jäljitys

27. Jäsenvaltiot voivat harkita sitä, että henkilöitä, jotka saapuvat niiden alueelle joukkoliikennevälineillä, joissa on ennalta määrätty istumapaikka tai hytti, vaadittaisiin toimittamaan matkustajatietolomakkeet (PLF-lomake) tietosuojavaihtimusten mukaisesti. Tätä varten jäsenvaltiot voisivat hyödyntää EU Healthy Gateways -hankkeen ⁽²⁵⁾ puitteissa kehitettyä yhteistä sähköistä matkustajatietolomaketta ja liittyä PLF-tietojenvaihtolustaan, jotta ne voisivat parantaa rajatylittäviä kontaktien jäljitysvalmiuksiaan kaikkien liikennemuotojen osalta.
28. Jos henkilöllä ilmenee oireita hänen saapuessaan määränpäähänsä, testauksessa, diagnosoinnissa, eristämässä ja kontaktien jäljityksessä olisi noudatettava paikallista käytäntöä eikä maahantuloa saisi evätä. Tiedot saapumisen yhteydessä havaituista tapauksista olisi kontaktien jäljittämiseksi jaettava välittömästi niiden maiden kansanterveysviranomaisille, joissa asianomainen henkilö on oleskellut edeltävien 14 päivän aikana, käyttäen mahdollisuuksien mukaan PLF-tietojenvaihtolustaa tai muussa tapauksessa varhaisvaroitus- ja reagointijärjestelmää.

Yleisölle tiedottaminen

29. Asetuksen (EU) 2021/953 11 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden olisi mahdollisimman pian ennen uusien toimenpiteiden voimaantuloa annettava asianomaisille sidosryhmille ja suurelle yleisölle selkeää, kattavaa ja oikea-aikaista tietoa vapaata liikkuvuutta koskevaan oikeuteen vaikuttavista toimenpiteistä ja niihin mahdollisesti liittyvistä vaatimuksista, kuten tarpeesta toimittaa PLF-lomake. Nämä tiedot olisi pääsääntöisesti julkaistava vähintään 24 tuntia ennen toimenpiteiden voimaantuloa ottaen huomioon, että epidemiologiset hätätilanteet edellyttävät jonkin verran joustavuutta. Tiedot olisi julkaistava myös koneellisesti luettavassa muodossa.

⁽²⁵⁾ <https://www.euplf.eu/fi/eu-dplf-fi/index.html>

30. Jäsenvaltioiden olisi säännöllisesti päivitettävä näitä tietoja, ja ne olisi asetettava saataville myös Re-open EU -verkkoalustalla, jolla olisi oltava kartta, jonka Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskus julkaisee säännöllisesti 17 kohdan mukaisesti. Jäsenvaltioiden olisi tarvittaessa toimitettava myös Re-open EU -alustalla tiedot EU:n digitaalisten koronatodistusten käytöstä kotimaassa.
31. Toimenpiteiden sisältö, maantieteellinen soveltamisala ja henkilöryhmät, joihin niitä sovelletaan, olisi kuvattava selkeästi.

Loppumääräykset

32. Komission olisi tarkasteltava tätä suositusta säännöllisesti uudelleen Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskuksen tuella. Komission olisi raportoitava tarkastelusta säännöllisesti neuvostolle.
33. Korvataan suositus (EU) 2020/1475 tällä suosituksella.
34. Tätä suositusta olisi sovellettava 1 päivästä helmikuuta 2022.
35. Tämän suosituksen soveltaminen päättyy viimeistään samaan aikaan kuin asetuksen (EU) 2021/953.

Tehty Brysselissä 25 päivänä tammikuuta 2022.

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja
C. BEAUNE

LIITE

EU:n liikennevalokartta

1. Liikennevalokartan olisi perustuttava seuraaviin perusteisiin:
 - a) "14 vuorokauden aikana ilmoitettujen tapausten määrä" eli uusien ilmoitettujen covid-19-tapausten määrä 100 000:ta henkilöä kohti 14:n viimeksi kuluneen vuorokauden aikana alueellisella tasolla;
 - b) "rokotuskattavuus" eli täyden rokotussuojan saaneiden henkilöiden kumulatiivinen määrä koko väestössä alueellisella tasolla;
 - c) "testien määrä" eli covid-19-tartunnan havaitsemiseksi edellisen viikon aikana tehtyjen testien määrä 100 000:ta henkilöä kohti.
2. Kokonaispistemäärän saamiseksi 14 vuorokauden aikana ilmoitettujen tapausten määrää (C) olisi painotettava tietyn alueen rokotuskattavuudella (V). Jos jommankumman perusteen arvoa ei ole saatavilla alueellisella tasolla, olisi käytettävä kansallisen tason arvoa.

Tällöin olisi käytettävä seuraavaa kaavaa:

$$(C+V*(100-V)/100)/2 = \text{painotettu arvo}$$

3. Alueet olisi merkittävä liikennevalokartassa värien avulla seuraavasti:
 - d) vihreä, jos painotettu arvo on pienempi kuin 40;
 - e) oranssi, jos painotettu arvo on alle 100 mutta vähintään 40;
 - f) punainen, jos painotettu arvo on alle 300 mutta vähintään 100;
 - g) tummanpunainen, jos painotettu arvo on vähintään 300;
 - h) tummanharmaa, jos painotettu arvo on enintään 600;
 - i) harmaa, jos a–e alakohdan arviointiin ei ole saatavilla riittävästi tietoja.
